

Jaki był rok 2020?

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 20 stycznia 2020 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

SPIS TREŚCI

Wymiar osobisty i rodzinny	1
Zakłady pracy	4
Polska.....	6
Świat.....	8
Aneks	11

Od 1989 roku regularnie prosimy respondentów o ocenę mijającego roku. Pytania dotyczą wymiaru prywatnego (spraw osobistych, rodzinnych), zawodowego, a także sytuacji w kraju i na świecie. Omawiany sondaż z serii „Aktualne problemy i wydarzenia” został przeprowadzony w pierwszej dekadzie grudnia na reprezentatywnej, imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców kraju (wylosowanej z rejestru PESEL), w ramach procedury mixed-mode (ze względu na stan epidemii respondenci mogli wybierać spośród trzech metod badania: wywiadu bezpośredniego z udziałem ankietera, wywiadu telefonicznego albo samodzielnego wypełnienia ankiety internetowej)¹.

WYMIAR OSOBISTY I RODZINNY

Połowa badanych (50%) oceniła, że rok 2020 był dla nich osobiście, generalnie rzecz biorąc, dobry. Warto zaznaczyć, iż w porównaniu z rokiem 2019 znacząco ubyło osób, które oceniają mijający rok jako dobry (spadek z 43,8% do 29,4%) lub bardzo dobry (spadek z 11,6% do 3,8%), natomiast na zbliżonym poziomie pozostał odsetek ocen „dość dobry” (obecnie 17,1%). Jednocześnie znacząco przybyło ocen ambiwalentnych i negatywnych. W stosunku do poprzedniego roku z 17,0% do 27,7% wzrósł odsetek badanych twierdzących, że mijający rok był, najogólniej rzecz biorąc, dla nich osobiście „ani dobry, ani zły”. Ocen negatywnych jest łącznie o 11,5 punktu procentowego więcej niż

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (367) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej, do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

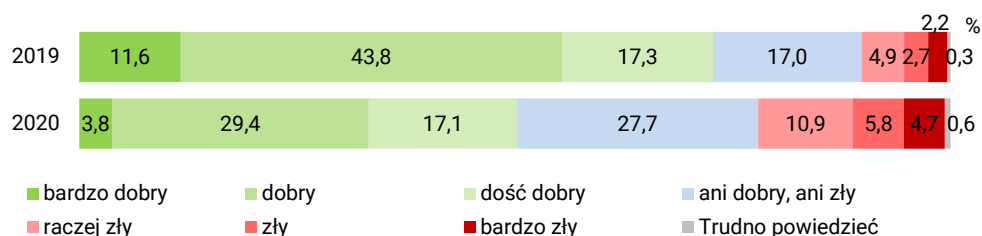
We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 30 listopada do 10 grudnia 2020 roku na próbie liczącej 1010 osób (w tym: 42,2% metodą CAPI, 44,0% – CATI i 13,9% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

przed rokiem (wzrost z 9,9% do 21,4%), przy czym niemal równomiernie wzrosły odsetki deklarujących, że mijający rok był „raczej zły”, „zły” i „bardzo zły”.

CBOS

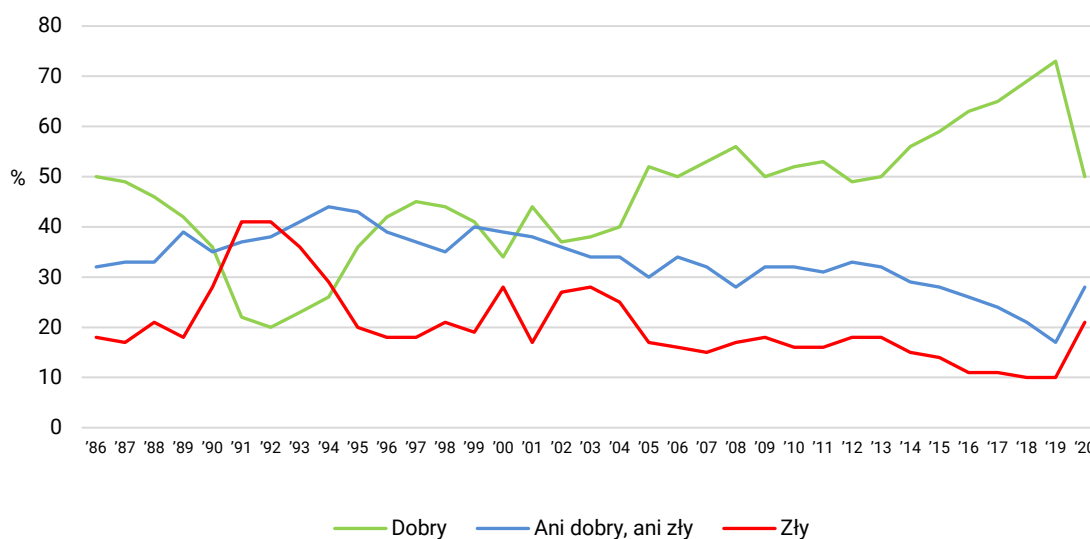
RYS. 1. Jaki był, najogólniej rzecz biorąc, [...] rok dla Pana(i) osobiście?

Rok 2020 w wymiarze osobistym jest oceniany przez dorosłych Polaków znacznie gorzej niż poprzednie sześć lat i jest także generalnie w wymiarze osobistym – obok roku 2012 – jednym z najgorszych w okresie ostatnich szesnastu lat.

CBOS

RYS. 2. Jaki był, najogólniej rzecz biorąc, mijający rok* dla Pana(i) osobiście?

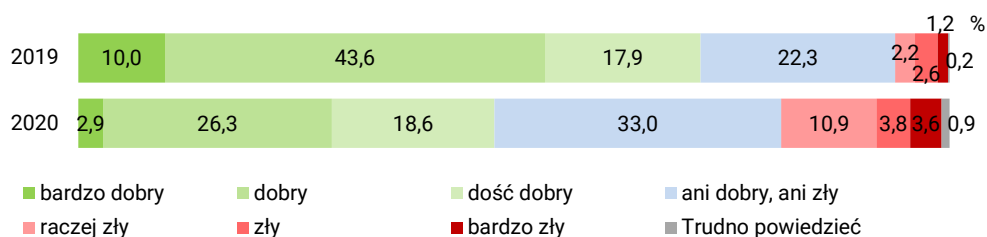
* Badani oceniali miniony rok według 7-stopniowej skali: 1 – bardzo dobry, 2 – dobry, 3 – dość dobry, 4 – ani dobry, ani zły, 5 – raczej zły, 6 – zły, 7 – bardzo zły. „Dobry” – suma odpowiedzi od 1 do 3; „zły” – suma odpowiedzi od 5 do 7

W odniesieniu do własnej rodziny blisko połowa badanych (48%) oceniła mijający rok, najogólniej rzecz biorąc, pozytywnie. Także w tym przypadku w porównaniu z rokiem 2019 znacząco ubyło ocen dobrych (spadek z 43,6% do 26,3%) i bardzo dobrych (spadek z 10,0% do 2,9%). Jednocześnie minimalnie więcej respondentów uznało mijający rok za „dość dobry” (wzrost z 17,9% do 18,6%). Co trzeci (33%) ankietowany stwierdził, że rok 2020 był dla jego rodziny, najogólniej rzecz biorąc, „ani dobry, ani zły”. Także w odniesieniu do rodziny ocen ambiwalentnych jest znacznie więcej niż

w poprzednim roku. Znacząco przybyło również ocen negatywnych (wzrost z 6,0% do 18,3%), przy czym najbardziej zwiększył się odsetek uważających, że mijający rok był dla rodziny „raczej zły”.

CBOS

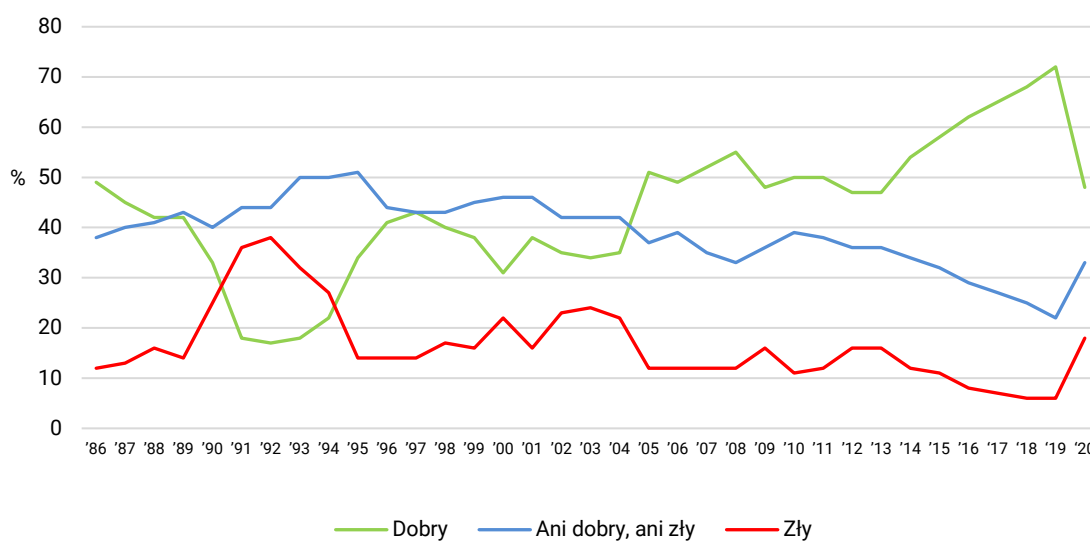
RYS. 3. Jaki był, najogólniej rzecz biorąc, [...] rok dla Pana(i) rodziny?

Również dla polskich rodzin rok 2020 był, generalnie rzecz biorąc, znacznie gorszy nie tylko od roku 2019, ale także gorszy niż wszystkie sześć poprzednich lat. Ostatnio w odniesieniu do rodziny podobnie oceniane były natomiast lata 2012 i 2013.

CBOS

RYS. 4. Jaki był, najogólniej rzecz biorąc, mijający rok* dla Pana(i) rodziny?

* Badani oceniali miniony rok według 7-stopniowej skali: 1 – bardzo dobry, 2 – dobry, 3 – dość dobry, 4 – ani dobry, ani zły, 5 – raczej zły, 6 – zły, 7 – bardzo zły. „Dobry” – suma odpowiedzi od 1 do 3; „zły” – suma odpowiedzi od 5 do 7

Wielozmiennowe analizy statystyczne² pokazują, że – tak jak w poprzednich latach – oceny roku 2020 w wymiarze osobistym i rodzinnym różnicuje przede wszystkim postrzeganie przez badanych warunków materialnych własnych gospodarstw domowych (zob. tabele aneksowe 1 i 2). Co dość oczywiste, im większe zadowolenie z sytuacji materialnej, tym więcej pozytywnych ocen ubiegłego roku, a mniej opinii negatywnych i odwrotnie – im gorsze oceny własnych warunków materialnych, tym więcej deklaracji, iż rok 2020 był, najogólniej rzecz biorąc, dla samych respondentów i ich rodzin zły.

Zmienną istotnie różnicującą oceny roku 2020 w wymiarze osobistym i rodzinnym jest także wykształcenie badanych, przy czym generalnie osoby z co najmniej średnim wykształceniem oceniają go znacznie gorzej niż słabiej wykształceni, a dodatkowo na tle pozostałych relatywnie wysokimi odsetkami ocen negatywnych wyróżniają się respondenci z wyższym wykształceniem (29% w wymiarze osobistym i 27% w odniesieniu do własnej rodziny). Warto dodać, iż w roku 2019 wyższe wykształcenie wiązało się z częstszym niż w innych grupach wyrażaniem ocen pozytywnych³.

Ponadto na tle pozostałych badanych znacząco wyższym odsetkiem negatywnych ocen roku 2020 w wymiarze osobistym wyróżniają się obecnie najmłodsi (33% w grupie wiekowej 18–24 lata i 29% w grupie wiekowej 25–34 lata). W najmłodszej grupie jest też wyjątkowo mało ocen pozytywnych (37%) – zob. tabelę aneksową 1. Dla porównania: w ubiegłym roku niemal cztery piąte (79%) badanych poniżej 35 roku życia deklarowało, że, najogólniej rzecz biorąc, rok 2019 był dla nich osobiście dobry, a odsetek ocen negatywnych był zbliżony do poziomu notowanego wśród pozostałych ankietowanych. W roku 2020 generalnie także pozytywne oceny były wśród osób poniżej 45 roku życia znacznie częstsze niż wśród starszych.

ZAKŁADY PRACY

Ankietowani pracujący zarobkowo, choćby w niepełnym wymiarze, oceniali także, jaki był wpływający rok dla ich zakładów pracy. Mimo iż również w odniesieniu do zakładów pracy oceny mijającego roku są znacznie gorsze niż w roku poprzednim, to ich spadek jest mniejszy niż w przypadku wymiaru osobistego i rodzinnego. Większość (51%) pracujących zarobkowo uznała rok 2020 za, najogólniej rzecz biorąc, dobry dla ich zakładów pracy. W stosunku do roku 2019 wyraźnie ubyło jednak ocen dobrych (spadek z 38,0% do 29,4%) i bardzo dobrych (spadek z 7,0% do 3,7%), a na zbliżonym poziomie utrzymał się odsetek ocen „dość dobry” (obecnie 17,7%). Co piąty pracujący zarobkowo ocenił, że rok 2020, najogólniej rzecz biorąc, był dla jego miejsca pracy zły, a zwiększenie odsetka ocen negatywnych mijającego roku dotyczy wszystkich trzech ich stopni (w porównaniu z rokiem

---

² Wykorzystano moduł IBM SPSS Decision Trees.

³ Zob. komunikat CBOS „Jaki był rok 2019?”, grudzień 2019 (oprac. B. Badora).

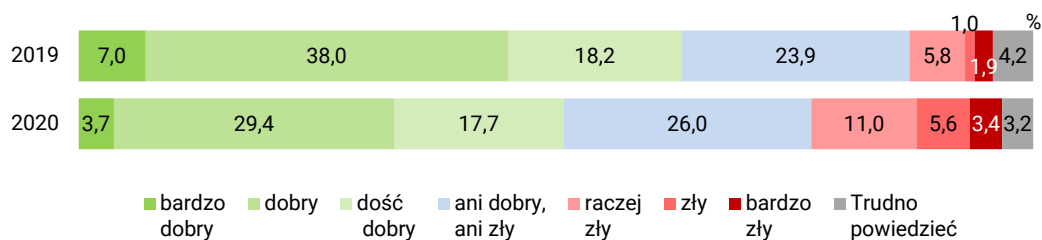

2019 łącznie wzrost o ponad 11 punktów procentowych). W odniesieniu do zakładów pracy, w porównaniu z poprzednim rokiem, minimalnie przybyło także oceniających, że mijający rok był „ani dobry, ani zły” (wzrost z 23,9% do 26%).

CBOS

RYS. 5. Jaki był, najogólniej rzecz biorąc, [...] rok dla Pana(i) zakładu pracy?

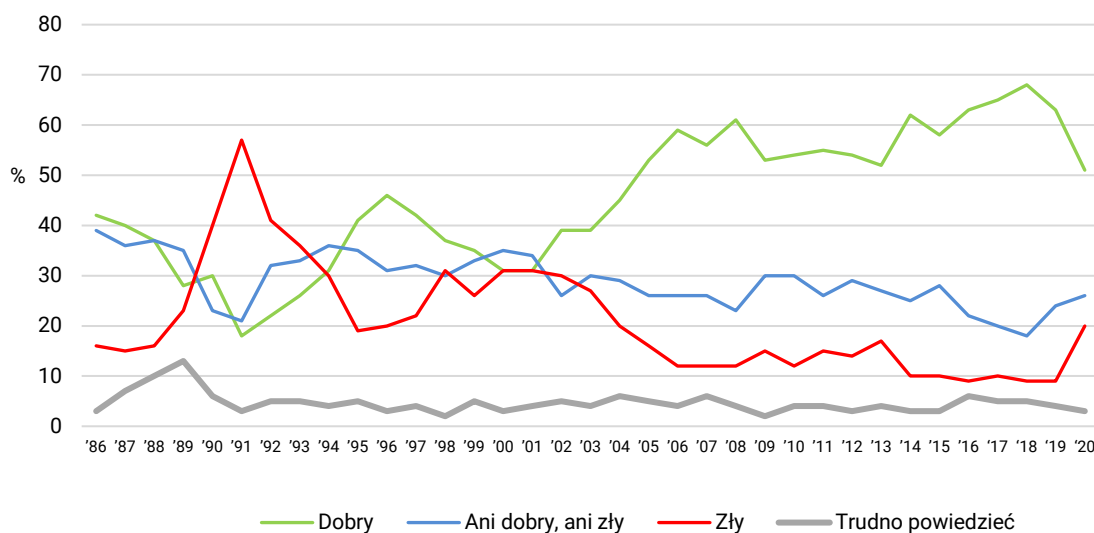
ODPOWIEDZI PRACUJĄCYCH ZAROBKOWO

Generalnie rzecz biorąc, oceny roku 2020 w odniesieniu do zakładów pracy są gorsze niż w ostatnich szesnastu latach (po roku 2004), natomiast nadal lepsze niż okresie 1986–2004.

CBOS

RYS. 6. Jaki był mijający rok* dla Pana(i) zakładu pracy**?

* Badani oceniali miniony rok według 7-stopniowej skali: 1 – bardzo dobry, 2 – dobry, 3 – dość dobry, 4 – ani dobry, ani zły, 5 – raczej zły, 6 – zły, 7 – bardzo zły. „Dobry” – suma odpowiedzi od 1 do 3; „zły” – suma odpowiedzi od 5 do 7

** Odpowiadali tylko pracujący zarobkowo

Tak jak w przypadku sytuacji osobistej i rodziny, kluczowe znaczenie dla oceny, jaki był rok 2020 dla zakładu pracy respondenta, ma ocena jego własnych warunków materialnych. Wśród pracujących dobrze oceniających warunki materialne własnych gospodarstw domowych większość (63%) uważa,

że – najogólniej rzecz biorąc – rok 2020 był dobry dla ich zakładu pracy. Wraz ze spadkiem ocen własnych warunków materialnych, spada odsetek ocen pozytywnych i rośnie odsetek ocen negatywnych mijającego roku w odniesieniu do zakładu pracy. Nieliczni pracujący żyjący w złych warunkach w większości (55%) 2020 rok w odniesieniu do swojego zakładu pracy oceniają źle. Mijający rok w odniesieniu do sytuacji zakładu pracy znacznie lepiej oceniają pracujący mężczyźni niż kobiety. Ponadto znacznie lepsze oceny odnotowaliśmy wśród respondentów o poglądach prawicowych lub centrowych niż lewicowych (zob. tabelę aneksową 3).

Biorąc pod uwagę typ własności zakładów pracy zauważyć można, iż rok 2020 w odniesieniu do ich sytuacji najlepiej oceniają pracujący w sektorze prywatnym poza rolnictwem, a następnie – zatrudnieni w instytucjach publicznych, urzędach lub zakładach całkowicie państwowych, samorządowych, w tym także w jednoosobowych spółkach Skarbu Państwa. Najmniej ocen pozytywnych wystawiają mu natomiast pracujący w prywatnych gospodarstwach rolnych. Warto też dodać, iż – w porównaniu z ubiegłym rokiem – najmniejsze pogorszenie ocen odnotowaliśmy w grupie pracowników instytucji publicznych, urzędów lub zakładów całkowicie państwowych, samorządowych, w tym także w jednoosobowych spółek Skarbu Państwa (zob. tabelę 1).

TABELA 1

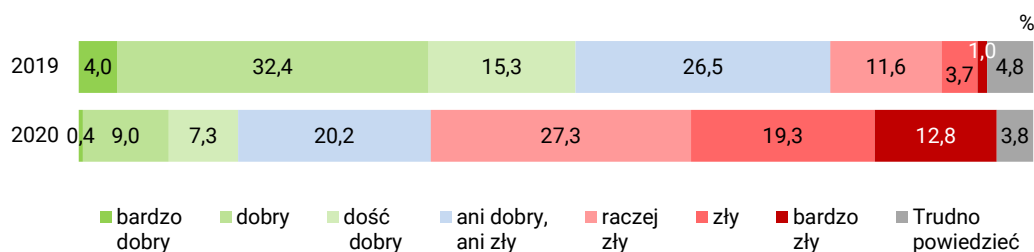
Pracuje w:	Jaki był, najogólniej rzecz biorąc, rok [...] dla Pana(i) zakładu pracy? (odpowiedzi pracujących zarobkowo)							
	Dobry		Ani dobry, ani zły		Zły		Trudno powiedzieć	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
	w procentach							
- inst. państw., publicznej	51	52	34	23	12	23	2	2
- spółce właścicieli prywatnych i państwa	69	47	19	26	8	26	4	2
- sekt. prywatnym poza rolnictwem	74	56	19	24	6	16	2	4
- prywatnym gosp. rolnym	54	28	37	47	8	21	0	4

POLSKA

Większość (59%) badanych uważa, że mijający rok 2020 był, najogólniej rzecz biorąc, zły dla Polski. Ponadto w tej grupie dominują respondenci, którzy oceniają, że był on „zły” bądź „bardzo zły” (odpowiednio 19,3% i 12,8%) dla naszego kraju, a w mniejszości są oceniający go tylko jako „raczej zły” (27,3%). W poprzednich latach oceny negatywne nie tylko były znacznie mniej liczne, ale też na ogół nie były aż tak zdecydowane jak obecnie. Co piąty (20,2%) ankietowany uważa rok 2020 za „ani dobry, ani zły” dla Polski, a tylko 17% uznaje go za dobry. Badani wystawiający pozytywne oceny roku 2020 w odniesieniu do Polski na ogół twierdzą, że był on „dobry” (9,0%) lub „dość dobry” (7,3%), a tylko sporadycznie (0,4%) pojawiały się oceny „bardzo dobry”.

CBOS

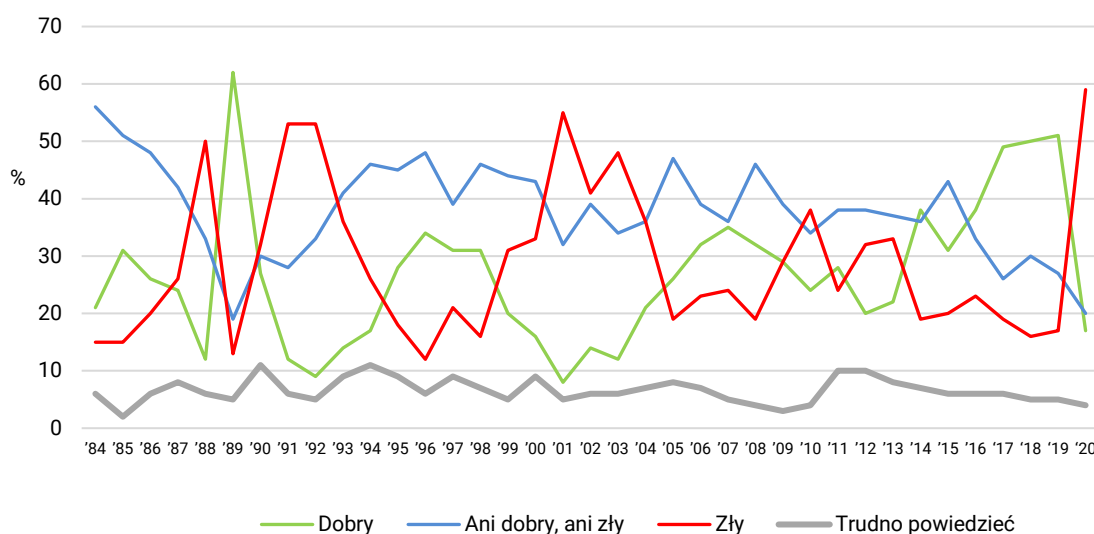
RYS. 7. Jaki był, najogólniej rzecz biorąc, [...] rok dla Polski?

Porównując najnowsze dane z wynikami z wcześniejszych badań można zauważyć, iż oceny 2020 roku w odniesieniu do Polski są najgorsze biorąc pod uwagę okres od 1984 roku. Warto natomiast przypomnieć, iż oceny roku 2019 w tym aspekcie były jednymi z najlepszych (ustępowały jedynie tym, które dotyczyły przełomowego roku 1989).

CBOS

RYS. 8. Jaki był mijający rok* dla Polski?

* Badani oceniali miniony rok według 7-stopniowej skali: 1 – bardzo dobry, 2 – dobry, 3 – dość dobry, 4 – ani dobry, ani zły, 5 – raczej zły, 6 – zły, 7 – bardzo zły. „Dobry” – suma odpowiedzi od 1 do 3; „zły” – suma odpowiedzi od 5 do 7

Z wielozmiennowych analiz statystycznych wynika, iż oceny roku 2020 w odniesieniu do Polski – tak jak w ubiegłym roku – różnicuje przede wszystkim stosunek badanych do aktualnego rządu⁴, przy czym jedynie wśród jego zdecydowanych zwolenników przeważają oceny pozytywne (59%). Pozostali

⁴ Zob. komunikat CBOS „Stosunek do rządu w pierwszej dekadzie grudnia”, grudzień 2019 (oprac. M. Bożewicz).

respondenci rokowi 2020 w odniesieniu do Polski wystawiają najczęściej oceny negatywne, a ich odsetek jest tym wyższy, im mniejsze deklarowane poparcie, a większa niechęć do obecnego rządu (od 37% wśród umiarkowanych zwolenników rządu, do 91% wśród jego zdecydowanych przeciwników).

TABELA 2

Jaki był, najogólniej rzecz biorąc, 2020 rok dla Polski?	Stosunek do rządu Mateusza Morawieckiego					
	zdecydowani zwolennicy	umiarkowani zwolennicy	obojętni	umiarkowani przeciwnicy	zdecydowani przeciwnicy	Trudno powiedzieć
	procentowanie w kolumnach					
Dobry	59	28	11	3	4	16
Ani dobry, ani zły	18	31	28	20	6	21
Zły	21	37	54	74	91	45
Trudno powiedzieć	2	4	7	3	0	18

O dużym upolitycznieniu postrzegania mijającego roku w kontekście losu Polski świadczy też zróżnicowanie opinii w zależności od deklarowanych poglądów politycznych. Mimo iż we wszystkich wyróżnionych grupach najczęstsze są oceny negatywne, to relatywnie najlepiej rok 2020 w odniesieniu do Polski wypada w oczach badanych deklarujących poglądy prawicowe (33% ocen pozytywnych i 42% negatywnych), a najgorzej wśród identyfikujących się z lewicą (4% ocen pozytywnych i 86% negatywnych). O światopoglądowym zróżnicowaniu opinii na ten temat świadczy też ich związek z deklarowaną częstością praktyk religijnych – im są one częstsze, tym więcej ocen pozytywnych, a mniej negatywnych (zob. tabelę aneksową 4). Warto dodać, iż podobne zróżnicowanie ocen odnotowaliśmy także w poprzednich latach.

Zmienną społeczno-demograficzną, która najbardziej różnicuje opinie badanych o tym, jakim rokiem dla Polski był rok 2020, jest wykształcenie, przy czym podobnie jak w przypadku wymiaru osobistego i rodzinnego respondenci z co najmniej średnim wykształceniem znacznie częściej oceniają go negatywnie niż osoby słabiej wykształcone. Najwięcej ocen negatywnych i najmniej pozytywnych jest w grupie respondentów z wyższym wykształceniem (odpowiednio 79% i 8%). Kolejną zmienną istotnie różnicującą oceny jest wiek – badani poniżej 45 roku życia znacznie częściej niż starsi oceniają rok 2020 w odniesieniu do sytuacji naszego kraju negatywnie, a rzadziej pozytywnie, przy czym szczególnie krytyczne są osoby w wieku 18–24 lata (79% ocen negatywnych i 7% pozytywnych), a najmniej ocen negatywnych i najwięcej pozytywnych jest w grupie wiekowej 65+ (42% wobec 30%) – zob. tabelę aneksową 4. Oceny roku 2020 w odniesieniu do Polski wiążą się też z oceną własnych warunków materialnych (im są one lepsze, tym mniej krytyczne oceny roku) oraz płcią badanych (więcej ocen pozytywnych i mniej negatywnych jest wśród mężczyzn niż kobiet).

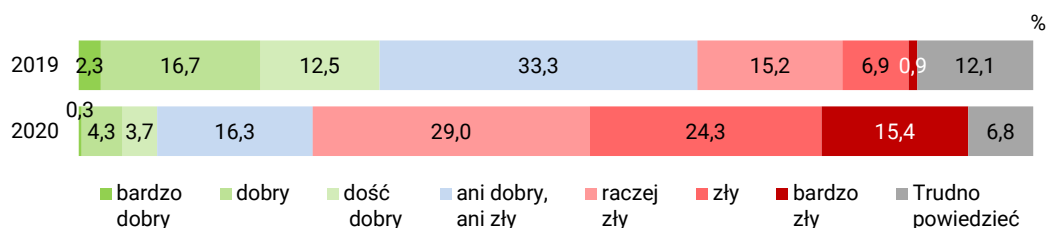
ŚWIAT

Ponad dwie trzecie (69%) badanych uważa, że rok 2020, najogólniej rzecz biorąc, był dla świata zły. Oceny roku w wymiarze globalnym są zatem jeszcze gorsze niż w odniesieniu jedynie do Polski.

Dominują oceny „zły” i „bardzo zły” (odpowiednio 24,3% i 15,4%), ale znacząca część ankietowanych uważa, że ten rok był dla świata tylko „raczej zły” (29,0%). Wśród zaledwie 8% ocen pozytywnych dominują „dobre” (4,3%) i „dość dobre” (3,7%), a tylko sporadycznie (0,3%) pojawiały się „bardzo dobre”. Ponadto dwukrotnie więcej osób uważa, że dla świata był to rok „ani dobry, ani zły” (16,3%), niż ocenia go pozytywnie. W porównaniu z poprzednim rokiem pogorszenie ocen jest dramatyczne.

CBOS

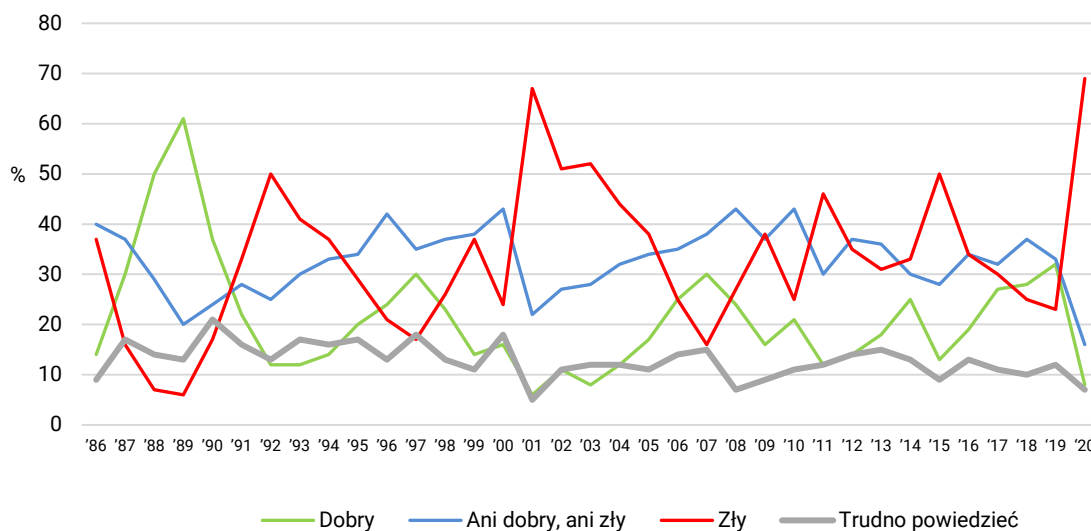
RYS. 9. Jaki był, najogólniej rzecz biorąc, [...] rok dla świata?

Oceny roku 2020 w wymiarze globalnym są najgorsze w 35-letniej historii tych badań (pierwsze dotyczyło roku 1986).

CBOS

RYS. 10. Jaki był mijający rok* dla świata?

* Badani oceniali miniony rok według 7-stopniowej skali: 1 – bardzo dobry, 2 – dobry, 3 – dość dobry, 4 – ani dobry, ani zły, 5 – raczej zły, 6 – zły, 7 – bardzo zły. „Dobry” – suma odpowiedzi od 1 do 3; „zły” – suma odpowiedzi od 5 do 7

Oceny mijającego roku w odniesieniu do świata różnicuje przede wszystkim wykształcenie badanych. Podobnie jak w przypadku wcześniej omawianych wymiarów znacznie gorsze oceny niż słabiej wykształceni wystawiają respondenci z wykształceniem co najmniej średnim, a najwięcej ocen negatywnych i najmniej pozytywnych jest wśród ankietowanych z wyższym wykształceniem (84%

wobec 4%). Opinie respondentów o roku 2020 w wymiarze globalnym istotnie różnicują też deklarowane poglądy polityczne. Im bliżej lewej strony skali, tym więcej ocen negatywnych, a mniej pozytywnych i odwrotnie – im bardziej na prawo sytuują się badani, tym częściej oceniają, iż mijający rok był dla świata dobry, a rzadziej – że zły. Także w tym przypadku najbardziej krytyczni są respondenci najmłodsi – 87% ankietowanych z grupy wiekowej 18-24 ocenia, że był to zły rok dla świata, a zaledwie 3% ocenia go dobrze. We wszystkich wyróżnionych grupach większość stanowią jednak badani oceniający mijający rok w wymiarze globalnym negatywnie (por. tabelę aneksową 5).

Rok 2020, zarówno w wymiarze prywatnym, jak i publicznym, był w ocenie Polaków znacznie gorszy niż poprzedni, a w odniesieniu do Polski i świata był to najgorszy rok w historii naszych badań (odpowiednio w okresie od roku 1984 i 1986). Podobnie jak w poprzednich latach oceny mijającego roku w odniesieniu do Polski i świata są istotnie gorsze niż w sferze prywatnej i zawodowej.

Wyniki badań wskazują, iż pandemiczny rok 2020 nie dotknął wszystkich grup społecznych równomiernie. W wymiarze osobistym szczególnie negatywnie sytuację w ciągu tego roku odczuli badani najlepiej wykształceni oraz osoby poniżej 35 rok życia – w tych grupach nie tylko aktualne oceny są najgorsze, ale także ich spadki w porównaniu z poprzednim rokiem są największe. Również, jeżeli chodzi o ocenę roku 2020 w odniesieniu do losów rodziny oraz kraju i świata, najwięcej ocen negatywnych odnotowaliśmy wśród badanych z wyższym wykształceniem. Oceny roku 2020 w odniesieniu do Polski i świata są także generalnie znacznie gorsze wśród respondentów młodszych niż starszych. Można stąd pośrednio wyciągnąć wniosek, iż osoby młodsze i lepiej wykształcone najbardziej odczuwają psychologiczne skutki pandemii i są też być może bardziej świadome jej długofalowych konsekwencji. Warto dodać, iż w porównaniu z poprzednim rokiem najmniejsze pogorszenie ocen w odniesieniu do zakładów pracy nastąpiło w grupie pracowników instytucji publicznych, urzędów lub zakładów całkowicie państwowych, samorządowych, w tym także jednoosobowych spółek Skarbu Państwa, co może wskazywać, iż generalnie sektor publiczny najmniej odczuł w tym roku skutki pandemii.

Opracowała

Barbara Badora